

Gebruik van morfine en andere opioïden

En veelvoorkomende vragen

Naar het ziekenhuis? Lees eerst de informatie op www.asz.nl/brmo.

**albert
schweitzer**

Inleiding

Uw arts heeft u morfineachtige pijnstillers voorgeschreven tegen de pijn. Deze worden ook wel opioïden genoemd. Veel mensen hebben vragen bij het gebruik van deze medicijnen. Deze folder is bedoeld om u duidelijkheid te geven over de functie van pijn en het gebruik van opioïden om de pijn te bestrijden.

De functie van pijn

Als u pijn voelt, betekent dit vaak dat er iets mis is in uw lichaam. De pijn is dan een waarschuwing of signaal. Normaal gesproken verdwijnt de pijn als het lichaam weer hersteld is. Soms kan de oorzaak niet meer weggenomen worden en heeft de waarschuwendende functie van pijn geen zin meer. Goede pijnbestrijding is dan nodig. Ernstige (langdurige) pijn is meestal goed te behandelen met medicijnen zoals opioïden. Het zijn sterke pijnstillers waarmee al heel veel ervaring is opgedaan. Er zijn miljoenen patiënten mee behandeld. Toch bestaan er nog veel vragen.

Hoe worden opioïden toegediend?

Opioïden kunnen op de volgende manieren worden toegediend:

- per tablet of capsule
- drank
- pleister
- zetpil
- zuigtablet (lolly)
- neusspray

- per injectie onder de huid
- met een infuus pomp

Deze medicijnen kunnen bijwerkingen veroorzaken. Als de bijwerkingen te hevig worden of het medicijn niet het gewenste effect heeft, kan de arts besluiten om een ander medicijn voor te schrijven.

Bijwerkingen van opioïden

Door het gebruik van opioïden kunnen één of meer van de volgende bijwerkingen optreden:

- Misselijkheid en braken: vooral aan het begin van de behandeling.
- Sufheid/slaperigheid: Dit kan optreden tijdens de eerste dagen van de behandeling met een opioïd. Vaak wordt de innerlijke rust, die optreedt als de pijn onder controle is, verward met sufheid en slaperigheid. Omdat u minder of geen pijn meer heeft, kunt u beter slapen en na enkele dagen weer op krachten zijn om deel te nemen aan het sociale leven.
- Jeuk; vooral aan begin van de behandeling.
- Droge mond; vooral aan het begin van de behandeling.
- Obstipatie (verstopping): de arts schrijft u altijd een laxeermiddel voor. Deze bijwerking is blijvend.

Zeldzame bijwerkingen:

- Duizeligheid
- Zweeten
- Kleine pupillen
- Verwardheid
- Wanen en denkbeelden (hallucinaties)

Veel voorkomende vragen

Werken alle opioïden hetzelfde?

Pijn bij kanker is meestal voortdurend aanwezig. Ook kan doorbraakpijn voorkomen. Doorbraakpijn is pijn die:

- Onverwacht ontstaat en kortdurend is.
- Verergert door bijvoorbeeld verzorging, tijdens vervoer etc.
- Ontstaat als het opioïd is uitgewerkt, maar het nog geen tijd is voor de volgende dosering.

Voortdurend aanwezige pijn wordt behandeld met langwerkende opioïden. Doorbraakpijn wordt behandeld met kortwerkende opioïden. Deze werken ongeveer na 10-15 minuten. Uw arts bekijkt welke medicijnen in uw situatie het beste zijn.

Als u vaker dan vier tot zes keer per dag 'rescue' medicatie nodig heeft, kan de dosering van het langwerkende opioïd worden verhoogd.

Heb ik steeds meer opioïden nodig?

Als de pijn erger wordt, kan het nodig zijn de dosering te verhogen. Dit betekent niet dat het opioïd niet meer werkt. Er is geen maximale dosering van opioïden. Het kan dus altijd verhoogd worden. Er zijn mensen die het honderdvoudige van de hoeveelheid waarmee ze zijn gestart, krijgen toegediend. De angst dat er te vroeg gestart wordt met opioïden is daarom niet terecht.

Kan ik verslaafd raken aan opioïden?

Nee, u raakt niet verslaafd aan opioïden. Verslaving wil zeggen dat iemand sterk de neiging heeft om een bepaald middel te gebruiken om zich prettig te voelen. Dit komt niet voor als opioïden gebruikt wordt om pijn te bestrijden. Wel kan uw lichaam bij langdurig gebruik aan de opioïden gaan wennen. Alleen als u plotseling stopt met deze medicijnen, kan dit tot ontwenningverschijnselen leiden. Dit

kan dan worden voorkomen door de opioïden geleidelijk af te bouwen.

Worden opioïden alleen gebruikt in het laatste stadium van kanker?

Nee. Zo'n 75% van de opioïden wordt gebruikt door patiënten met langdurige, niet door kanker veroorzaakte pijn. Opioïden kunnen dus jaren achtereen als pijnstillers worden gebruikt en niet alleen in het eindstadium van kanker.

Werken opioïden levensverkortend?

Nee. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat opioïden niet levensverkortend werken.

Is elke pijn met een opioïd goed te behandelen?

Opioïden zijn de sterkste pijnstillers, maar ze zijn minder geschikt voor behandeling van zogenaamde zenuwpijn. Daarvoor schrijft de arts meestal andere medicijnen voor, die de betrokken zenuwcellen tot rust brengen.

Mag ik een voertuig besturen als ik opioïden gebruik?

Nee, volgens de wet is het verboden om tijdens het gebruik van opioïden een voertuig te besturen.

Mag ik alcohol gebruiken als ik opioïden gebruik?

Matig alcohol gebruik is geen probleem bij opioïdgebruik op medisch voorschrift. U kunt dus voor het slapen, bij het eten of op een feestje één biertje, wijntje of borrel nemen. Alleen bij meer alcoholgebruik kunnen de bijwerkingen van opioïden worden versterkt.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen? Stel die dan gerust aan de arts of aan de verpleegkundige van de afdeling waar u bent opgenomen.

Geef hier uw mening over deze folder: www.asz.nl/foldertest/

Albert Schweitzer ziekenhuis
oktober 2020
pavo 0437